

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 28 października 2016 roku

ZSR.422.32.2016.MK

Pan
Mariusz Błaszczak
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z licznymi sygnałami o stwierdzonych nieprawidłowościach w policyjnych izbach dziecka, wskazujących na nieprzestrzeganie praw nieletnich, którzy w nich przebywają, Najwyższa Izba Kontroli (dalej: NIK) przeprowadziła w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendzie Głównej Policji, Komendzie Stołecznej Policji, czternastu komendach wojewódzkich oraz we wszystkich funkcjonujących policyjnych izbach dziecka kontrolę, której celem było dokonanie oceny przestrzegania praw nieletnich.

Z informacji o wynikach kontroli nr P/16/085 – „Funkcjonowanie policyjnych izb dziecka” wynika, że prawa nieletnich przebywających w policyjnych izbach dziecka nie zawsze są przestrzegane. NIK ujawniła między innymi przypadki ograniczania nieletnim kontaktu z rodzicami, obrońcą lub opiekunem; ograniczania prawa do swobody i tajemnicy komunikowania się; naruszania prawa do intymności oraz swobodnego zgłaszania prośb, skarg i wniosków, jak również przedłużania czasu pobytu nieletniego w placówce ponad ramy czasowe określone w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Przeprowadzona przez NIK kontrola wykazała, że:

- we wszystkich policyjnych izbach dziecka kontakt nieletnich z rodzicem, opiekunem lub obrońcą – wbrew Konstytucji RP, ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich, a także przepisów prawa międzynarodowego, w tym Konwencji o prawach dziecka – możliwy był wyłącznie za zgodą sądu, kierownika placówki lub policjanta prowadzącego sprawę. W pięciu policyjnych izbach dziecka stwierdzono przypadki odmawiania zgody na odwiedziny rodziców, obrońcy lub opiekuna nieletnich. Tylko

26 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

- w co piątej placówce kontakt z rodzicami, obrońcą lub opiekunem odbywał się bez udziału funkcjonariusza;
- w żadnej policyjnej izbie dziecka nie określono formalnych procedur umożliwiających nieletnim skorzystanie z prawa do złożenia skargi lub wniosku, w sposób samodzielny i swobodny, bez ich cenzurowania;
  - w większości policyjnych izb dziecka stosowano rozwiązania, które godziły w prawo nieletnich do poszanowania intymności oraz godności osobistej (np. prysznicie nieoddzielone zasłonami lub przepierzeniami; szyby w drzwiach do pokoju sanitarnego, pozwalające na obserwowanie nieletniego w trakcie wykonywania czynności pielęgnacyjnych i fizjologicznych);
  - w blisko co piątej policyjnej izbie dziecka dochodziło do przypadków przedłużania pobytów nieletnich ponad ramy czasowe określone w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich;
  - w niektórych przypadkach przez wiele godzin, od chwili zatrzymania do momentu umieszczenia w policyjnej izbie dziecka, nieletni byli pozbawieni pożywienia;
  - w trzynastu policyjnych izbach dziecka nieletni zobowiązani byli do noszenia ubrań będących na wyposażeniu izb, mimo że przepisy prawa zezwalają na pozostawianie nieletniego we własnej odzieży;
  - osiem policyjnych izb dziecka nie spełniało warunków, jakim powinny odpowiadać tego typu placówki (zły stan techniczny pomieszczeń, zły stan techniczny ochrony przeciwpożarowej, brak możliwości korzystania z zajęć ruchowych na świeżym powietrzu, brak wydzielonych miejsc do kontaktu z rodzicami, opiekunem bądź obrońcą); w dwóch placówkach warunki pobytu zagrażały zdrowiu lub życiu nieletnich.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli stwierdzone nieprawidłowości były przede wszystkim konsekwencją niedostosowania aktów wykonawczych do przepisów ustaw, w tym Konstytucji RP, braku procedur i jednolitych standardów funkcjonowania policyjnych izb dziecka oraz wypracowanych praktyk w zakresie sprawowania opieki nad nieletnimi. W niektórych przypadkach nieprawidłowości wynikały z braku odpowiednich nakładów na modernizację i utrzymanie tych placówek.

W raporcie NIK podkreśliła, że sprawowany nad funkcjonowaniem policyjnych izb dziecka nadzór nie zapewniał w wystarczającym stopniu przestrzegania praw nieletnich umieszczonych w policyjnych izbach dziecka oraz sprzyjał dowolności stosowania przez

te placówki rozwiązań w zakresie sprawowania opieki nad nieletnimi i przestrzegania ich praw. Działania podejmowane w ramach nadzoru koncentrowały się głównie na kwestiach proceduralnych, związanych z pobytem nieletnich w placówkach oraz pozyskiwaniu danych statystycznych. Nie kontrolowano należycie policyjnych izb dziecka, mimo że od wielu lat organizacje zajmujące się oceną przestrzegania praw nieletnich sygnalizowały nieprawidłowości w funkcjonowaniu tych placówek.

W związku z powyższym, NIK skierowała do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wnioski o podjęcie działań w celu zmiany przepisów i uregulowania kwestii dotyczących:

- poszanowania prawa do intymności i prywatności podczas korzystania z pomieszczeń sanitarnych oraz dokonywania kontroli osobistej;
- kontaktu nieletnich z rodzicem, opiekunem lub obrońcą;
- możliwości wcześniejszego niż po upływie pięciu godzin wydawania posiłków nieletnim umieszczonym w policyjnych izbach dziecka, w przypadkach uzasadnionych długim okresem, który upłynął od chwili zatrzymania do umieszczenia w placówce.

Jednocześnie NIK zarekomendowała Komendantowi Głównemu Policji opracowanie i wdrożenie jednolitych standardów funkcjonowania policyjnych izb dziecka oraz sprawowania opieki nad nieletnimi.

Należy zauważyć, że Rzecznik Praw Dziecka już w 2012 roku¹ zwracał uwagę na przypadki nieprzestrzegania praw nieletnich umieszczonych w policyjnych izbach dziecka, w szczególności praktykę bezprawnego wydłużania czasu pobytu nieletniego w policyjnej izbie dziecka ponad ramy czasowe określone w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz brak odpowiednich warunków przebywania nieletnich w policyjnych izbach dziecka.

Z raportu NIK wynika jednak, że mimo wprowadzonych regulacji prawnych oraz zmian organizacyjnych, nadal nie stworzono optymalnych warunków, umożliwiających bezpieczny oraz zgodny z obowiązującymi przepisami prawa pobyt nieletnich w policyjnych izbach dziecka.

---

¹ Wystąpienie do Ministra Sprawiedliwości w sprawie zbyt długich pobytów nieletnich w policyjnych izbach dziecka z 23 listopada 2012 roku (znak: ZSR/500/31/2012/UZ).

Mając powyższe na uwadze, jak również konieczność zapewnienia nieletnim umieszczonym w policyjnych izbach dziecka pełnego poszanowania ich praw, zwracam się do Pana Ministra z prośbą o zajęcie stanowiska w zakresie podnoszonych problemów, a także przekazanie informacji odnośnie działań i zamierzeń resortu w kwestii wyeliminowania stwierdzonych przez NIK nieprawidłowości.

Ł. Wyżewicz nacelnik
Marek Wyżewicz